

BÖLÜM 13

KİŞİLİK

İsmail AY¹

HAZIRLIK SORULARI

1. Kişilik nedir? Kendi kişiliğin hakkında ne söylersin?
2. Kişilik, karakter, mizaç aynı şey midir? Bunlar arasında nasıl bir fark ya da ilişki var?
3. Kişilik doğuştan mı gelir, yoksa kişi kendi mi oluşturur?
4. Sizce insanlar neden farklı kişilikler sergiler? Kişiliği aynı olan insanlar var mıdır?
5. Yıldızlar ya da fallar bize bir kimsenin kişiliği hakkında bilgi verir mi? Bu bilgilere güvenebilir misiniz?

GİRİŞ

Kendinizi tanıtmayı istesem bana kendiniz hakkında neler söylersiniz? Peki, en yakın arkadaşınızı tanıtmayı istesem onun hakkında neler söylediniz? Bu bilgiler seni ya da arkadaşını tanıtmamızı nasıl sağlar? Muhtemelen yakın arkadaş

oldunuza göre pek çok ortak özelliğiniz vardır. Peki seni arkadaşından ayıran ya da onu senden farklı kılan nedir? İşte bu ve benzeri sorulara vereceğiniz cevaplar aslında bahsi geçen bireyin kişiliği hakkında konuştuğunuzu göstermektedir. Kendinizi tanıtırken bahsettiğiniz özellikler, örneğin; unutkan olmak, okumayı ve yürümeyi sevmek, dostlarını kıskanmak, içe kapanık ya da girişken olmak vb. temelde kişiliğinizin birer yansımasıdır. Burada akla gelen sorulardan bazıları ise kişiliğimiz yalnızca gözlenen davranışlarımızla mı sınırlı? Bu özellikleri her ortamda sergiler miyiz ya da farklı ortamlarda farklı tepkiler mi veririz? Bu özellikler doğuştan mı gelir, yoksa kişiliğimizi biz mi geliştiririz? Ya da en önemlisi kişilik dediğimiz şey nedir?

Bu bölümde kişilik üzerine bildiklerinizi bilimsel perspektiften değerlendirerek bu kavram ile ilgili bilgilerinizi genişletecek ve başta kendiniz olmak üzere insan davranışlarını anlamada yeni bir çerçeve oluşturmanızı sağlayacağız.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik AD., ismailay@atauni.edu.tr, 0000-0001-8364-7149

KAYNAKLAR

- Crocq MA. Milestones in the history of personality disorders. *Dialogues in Clinical Neuroscience*; 2022;15(2): 147-153. <https://doi.org/10.31887/DCNS.2013.15.2/macroq>
- Cervone D, Pervin LA. *Kişilik psikolojisi: Kuram ve araştırma*. (M. Baloğlu, Çev. Ed.). Ankara: Nobel; 2016.
- Kasschau RA. *Understanding psychology*. Ohio: Glencoe/McGraw-Hill; 2003.
- Renner T, Feldman RS. *Aklımın aklı: Psikoloji*. (Mithat Durak, Çev. Ed.). Ankara: Nobel; 2016.
- Haslam N. *Introduction to personality and intelligence*. London: Sage; 2007.
- Burger JM. *Kişilik: Psikoloji biliminin insan doğasına dair söyledikleri*. (İnan D. Erguvan Sarıoğlu, Çev.). İstanbul: Kaknüs; 2021.

- Ryckman MR. *Theories of personality* (9. Edition). Belmont: Thomson Wadsworth; 2007.
- Schultz DP, Schultz SE. *Theories of personality* (10th Ed.). Belmont: Wadsworth Cengage; 2013.
- Yazgan İ, Yerlikaya EE. *Kişilik kuramları*. Ankara: Pegem; 2015
- Forsythe A. *Key thinkers in individual differences. Ideas on personality and intelligence*. New York: Routledge; 2019.
- Gençtanırım-Kurt D, Çetinkaya-Yıldız, E. (Ed.). (2017). *Kişilik kuramları: Gerçek yaşamdan kişilik analizi örnekleriyle*. Ankara: Pegem
- Gerrig RJ, Zimbardo PG. *Psikolojiye Giriş: Psikoloji ve Yaşam*. (Gamze Sart, Çev.). Ankara: Nobel; 2012
- Özgülven, İ. E. *Hacettepe kişilik envanteri el kitabı*. Ankara: Odak Ofset; 1992